

Sjednocování judikatury v rodinněprávních věcech by měl šířeji zastávat Nejvyšší soud

6.9.2023 - | Ústavní soud ČR

IV. senát Ústavního soudu (soudce zpravodaj Josef Fiala) zamítl ústavní stížnost směřující proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. září 2022, č. j. 16 Co 142/2022-169.

Stěžovatel je otcem nezletilé vedlejší účastnice (14 let). Manželství stěžovatele a matky nezletilé bylo v roce 2020 rozvedeno a nezletilá byla na základě rodičovské dohody schválené soudem svěřena do péče matky a otci byla stanovena povinnost platit na nezletilou výživné. Otec po odchodu ze společné domácnosti odešel za prací do jiného města. Styk otce s nezletilou upraven nebyl, avšak probíhal pravidelně o víkendech jednou za 14 dní po domluvě s matkou. Otec o nezletilou projevoval zájem, trávil s ní čas, plánoval s ní výlety a dovolené, pravidelně platil výživné. Matka dne 1. 9. 2021 zemřela. Bezprostředně poté se do domu matky nezletilé nastěhovala první vedlejší účastnice (babička nezletilé, matka zesnulé) spolu s jejím bývalým manželem (dědečkem nezletilé) a se sestrou zesnulé a ti převzali faktickou péči o nezletilou, přičemž podle tvrzení stěžovatele ho z ní vyloučili a následně mu odepřeli možnost se za dcerou nastěhovat. Otec se snažil nastalou situaci řešit za součinnosti orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Babička podala návrh na vydání předběžného opatření, kterým by jí byla nezletilá zatímně svěřena do péče, tento návrh byl však Okresním soudem v Třebíči zamítnut. Ani poté nedošlo za pomoci OSPOD a mediátorky k dosažení shody ohledně péče o nezletilou a babička podala u okresního soudu návrh na svěřením nezletilé do její péče a určení povinnosti otci přispívat na výživu. I tento návrh okresní soud zamítl. Stěžovatel následně podal návrh na vydání předběžného opatření, jímž se domáhal, aby babička byla povinna předat nezletilou stěžovateli do jeho faktické péče, čemuž okresní soud vyhověl a otec se nastěhoval do domu za dcerou, avšak ta se s babičkou přestěhovala do domu babičky.

Proti rozsudku okresního soudu ze dne 31. 3. 2022 podala babička odvolání, které Krajský soud v Brně shledal důvodným a napadeným rozsudkem změnil rozhodnutí okresního soudu tak, že nezletilá se svěruje do péče babičky. Krajský soud uzavřel, že v nejlepším zájmu nezletilé je, aby i nadále po smrti matky zůstala v existujícím, známém a bezpečném prostředí u své babičky. Dále konstatoval, že otci fakticky nebrání žádné subjektivní ani objektivní důvody v tom, aby o nezletilou po smrti její matky do budoucna pečoval, avšak nezletilá po celou dobu trvání tohoto řízení uváděla a nadále uvádí, že jejím přáním je setrvat v péči babičky. Podle krajského soudu je názor nezletilého dítěte staršího dvanácti let věku jedním z podstatných hledisek při rozhodování v opatrovnických věcech, který je třeba zohlednit. Stěžovatel se ústavní stížností domáhal zrušení rozsudku krajského soudu s tvrzením, že jím byla porušena jeho základní práva zaručená v čl. 10 odst. 2 a čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.

Ústavní soud však stížnosti stěžovatele nevyhověl. Stěžovatel považoval ústavní stížnost za další procesní prostředek, jehož prostřednictvím se domáhá změny konkrétního rozhodnutí ve svůj prospěch. Tato role však Ústavnímu soudu nepřísluší. Krajský soud své rozhodnutí řádně odůvodnil, a nedošlo k takovému zásahu do základních práv stěžovatele, který by odůvodňoval zrušení napadeného rozsudku. Ostatně pokračování soudního řízení (po případném zrušení napadeného rozsudku) by negativně působilo především na nezletilou. Ústavní soud proto babičku a otce nezletilé vyzval, aby se za případné pomoci odborníků snažili situaci řešit dohodou.

Ústavní soud se vyjádřil i k nemožnosti stěžovatele napadat rozsudkem krajského soudu dovoláním k Nejvyššímu soudu. Účelem nepřipustnosti dovolání proti rozhodnutím ve většině rodinněprávních

věcí rozhodovaných podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, má být právní jistota účastníků. Podle Ústavního soudu však právní úprava dovolání v těchto otázkách spíše neplní účel zachování právní jistoty. Výsledkem stávající úpravy je, že na místo soudu Nejvyššího musí v řadě případů judikaturu sjednocovat Ústavní soud. Sjednávání judikatury i ochranu základních práv jednotlivců by však byl schopen zajistit Nejvyšší soud, který je k tomu jako dovolací soud v občanskoprávních věcech povolanější.

Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2884/22 (včetně odlišného stanoviska) je dostupný [zde](#) (498 KB, PDF).

<https://www.usoud.cz/aktualne/sjednecovani-judikatury-v-rodinnepravnych-vecech-by-mel-sireji-zastavat-nejvyssi-soud>